

Tema:
Boligsager

Boligjælp til Søren - men ikke Mette

Merudgift eller boligændring?

Det komplekse hus

Hjælpemiddel eller boligændring?

Hånd eller Robot

Indhold

DUKH mener - My home is my castle

side 3

Tema om bolig:

Bolighjælpe til Søren, men ikke Mette

Søren er 54 år, Mette er 53. De har mange ting til fælles. De er begge født i Jylland, de er begge lam fra nakken og nedefter, de bor begge i egen bolig, der ikke passer til deres behov. Og de har begge behov for at få den ændret. Der er dog en ting, der skiller dem ad. Søren kan godt få hjælp til at skifte bolig, men det kan Mette ikke.

Merudgift eller boligændring

side 4

Det er DUKHs erfaring, at nogle kommuner har problemer med at afgøre, hvorvidt en borgers udgift i forbindelse med et boligskifte skal bevilges som nødvendig merudgift efter Servicelovens § 41 eller 100 eller en del af boligskiftet efter § 116. Artiklen giver med udgangspunkt i en række konkrete eksempler hjælp til at kaste lys over området.

Det komplekse hus

side 9

Boligsager er noget af det mest komplekse arbejde på det sociale område. De fleste sager kræver kontakt til og involvering af mennesker, der ikke til daglig beskæftiger sig med sagsbehandling. Lange og tidskrævende forløb er (derfor) oftere normen end undtagelsen. Det giver uvished om sagen og medfører usikkerhed hos borgeren og belaster samarbejdet. I artiklen kikker vi på nogle af de ting, som kan gøre boligsager lange og komplekse og giver afslutningsvis nogle gode råd til, hvordan du letter forløbet.

Hjælpemiddel eller boligændring

side 14

Det er DUKHs erfaring, at der kan opstå usikkerhed omkring hvilken lovhjemmel, der skal benyttes, når fysisk handicappede har brug for forbedringer i hjemmet. Nogle boligændringer skal bevilges som hjælpemiddel andre som boligindretning. Men hvordan kender man lige forskel? For borgeren har det vidtrækkende økonomiske konsekvenser.

Hånd eller Robot

side 16

Forleden fik jeg indblik i en for mig helt ny verden: robotternes. De fancy, de praktiske, de skræmmende og dem, som man slet ikke tænker på som robotter. Det var SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, der havde spurgt en professor fra Syddansk Universitet, om robotter kan afløse de varme hænder.

»DUKHsen« er et temahæfte om sagsbehandling på handicapområdet. Bladet udgives af Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet fire gange årligt.

Formålet er at belyse centrale problemstillinger, når det gælder sagsbehandling og retssikkerhed på handicapområdet og formidle DUKHs væsentligste erfaringer fra vores rådgivningsvirksomhed på området.

Ambitionen er, at »DUKHsen« skal kaste lys over praksis på handicapområdet og medvirke til at skabe debat om nogle af de aspekter af sagsbehandlingen, som giver anledning til problemer.

Bladet henvender sig til borgere og sagsbehandlere med faglig eller personlig interesse i området.

Udgiver:

DUKH ☐ Banegårdspladsen 2, ☐ 6000 Kolding ☐ Tlf. 7630 1930 ☐ Fax 7554 2669 ☐ mail@dukh.dk ☐ www.dukh.dk

Ansvarshavende
Redaktion og kontaktperson:

Alice Brun
Thomas Christensen,
thomas.christensen@dukh.dk
dr. tlf.: 22 68 10 47

My home is my castle

Af centerleder Alice Brun

DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSKONVENTION
 RET TIL RESPEKT FOR PRIVATLIV OG FAMILIELIV - ARTIKEL 8
 STK. 1. ENHVER HAR RET TIL RESPEKT FOR SIT PRIVATLIV OG FAMILIELIV. SIT HJEM OG SIN KORRESPONDANCE. STK. 2. INGEN OFFENTLIG MYNDIGHED MÅ GØRE INDGREB I UDØVELSEN AF DENNE RET. MEDMINDRE DET SKER I OVERENSSTEMMELSE MED LOVEN OG ER NØDVENDIGT I ET DEMOKRATISK SAMFUND AF HENSYN TIL DEN NATIONALE SIKKERHED, DEN OFFENTLIGE TRYGHED ELLER LANDETS ØKONOMISKE VELFÆRD, FOR AT FOREBYGGE URO ELLER LANDETS BRYDELSE, FOR AT BESKYTTE SUNDHEDEN ELLER SÆDELIGHEDEN ELLER FOR AT BESKYTTE ANDRES RETTIGHEDER OG FRIHEDER.

GRUNDLOVEN § 72
 BOLIGEN ER UKRÆNKELIG. HUSUNDERSØGELSER, BESLAGLÆGGELSE OG UNDERSØGELSE AF BREV ELLER ANDRE PAPIRER SAMT BRUD PÅ POST-, TELEGRAF- OG TELEFONHEMLIGHEDEN MÅ, HVOR INGEN LOV HJEMLER EN SÆREGEN UNDTAGELSE, ALENE SKE EFTER EN RETSKENDELSE.

DUKH MENER:

Her højt oppe i det kolde nord, hvor vi på grund af klimaet opholder os meget inden døre, betyder boligen meget for os.

Det er ikke nok at have tag over hovedet og være i ly for regnen og læ for vinden. Boligen er et privat sted, som vi indretter til lige præcis de mennesker, de aktiviteter og med den stil, som vi hver især tillægger særlig betydning.

Boligen er ukrænkelig, og enhver har ret til respekt for privatliv og familieliv.

Derfor er det en følsom sag, når en person eller en familie på grund af en varig funktionsnedsættelse får brug for det offentlige hjælp til indretning af boligen eller til anskaffelse af en ny bolig.

Kommunen skal, som når det gælder alle mulige andre ydelser, vurdere, om familien har ret til at få hjælp og hvilken hjælp, der kan blive tale om. Nogle svar er relativt nemme at give, andre kræver, at kommunens medarbejdere går meget tæt på familiens liv og foretager nogle vurderinger, som i stort omfang er subjektive. Derfor kan en familie opleve, at ting, der kan lade sig gøre i en kommune, ikke kan lade sig gøre i en anden, og at et skift af sagsbehandler kan bringe en fra Helvede til Himmerige eller den modsatte vej.

Borgeren vil - som i mange andre situationer - skulle leve med dels at lade sit liv blotlægge og dels, at afhængighed af det offentlige er ensbetydende med indskrænkninger i den personlige valgfrihed.

Boligindretning er et hot emne, tænk blot på TV-programmer som "Hammerslag", "Huset", "Hjerterum" og "Kender du typen". Familier, der har brug for handicapegnede boliger, går også op i husets værdi, i at fliserne i badeværelset passer sammen og at huset er rummeligt, huleagtigt, hyggeligt eller minimalistisk.

De går op i, om boligen er placeret i nærheden af den skole, hvor børnene skal gå, om der er indkøbsmuligheder og om netværket af gode venner og naboer kan bevares. Kan de tillade sig det? Er det hensyn, der kan tillægges vægt, når det offentlige skal være med til at betale?

I det hele taget er der rig lejlighed til at diskutere normer i en boligsag, tag blot en familie med et handicappet barn: skal barnet kunne komme ind på sine søskendes værelser, skal barnet kunne hjælpe til i køkkenet, skal moderen give afkald på sit arbejdsværelse, skal der være spiseplads både i køkkenet og i stuen, skal der være et depot til hjælpemidler eller skal de stå på værelset eller i stuen, skal terrassen være ekstra stor, skal barnet kunne bevæge sig rundt i hele huset, skal der være overdækket mellem hus og garage, skal barnet have værelse ved siden af forældrenes soveværelse, skal der være direkte adgang fra værelse til badeværelse, skal indretningen tage højde for, at barnet bliver større, skal.....

Jeg vil foreslå et boligprogram om handicapegnede boliger! 

Bolighjælp til Søren, men ikke Mette

Af konsulent Helle Nygaard og Jesper Jarl

Søren er 54 år, Mette er 53. De har mange ting til fælles. De er begge født i Jylland, de er begge lam fra nakken og nedefter, de bor begge i egen bolig, der ikke passer til deres behov. Og de har begge behov for at få den ændret. Der er dog en ting, der skiller dem ad. Søren kan godt få hjælp til at skifte bolig, men det kan Mette ikke.

Mette

1999 er et afgørende år i Mette Hansens liv. Det år er hun involveret i en trafikulykke, der medfører, at hun brækker nakken og bliver lam fra nakken og ned. Den voldsomme ulykke medfører også, at Mette pådrager sig en hjerneskade.

I dag sidder Mette i kørestol, og hun fået bevilget førtidspension. Imidlertid har hun fået afslag på hjælperordning, fordi kommunen dels vurderer, at hendes aktivitetsniveau er for lavt, og dels vurderer, at hun på grund af hjerneskaden ikke kan varetage funktionen som arbejdsgiver for sin hjælper*.

Mette Hansen bor i et gammelt hus, som kommunen vurderer ikke kan gøres egnet som bolig til hende - dels på grund af husets alder og indretning og dels på grund af jordbundsforholdene på husets grund, der simpelthen ikke kan rumme og bære de omfattende ændringer.

Mette vil derfor gerne flytte, men kommunen kan ikke hjælpe hende med at finde en anden egnet bolig.

Problemet er, at Mette modtager pension og samtidigt ikke har en hjælpeordning. Den fremgår af Serviceloven § 116, stk. 3, at personer, der modtager pension ikke kan få hjælp til boligskitte i egen bolig, med mindre de samtidigt har en hjælperordning. § 116 stk. 3 er klar i ordlyden:

Personer, der modtager social pension, kan ikke få hjælp efter stk. 2, medmindre det drejer sig om personer, der har en hjælpeordning efter § 96.

Søren

Søren Jensen er uddannet tømrer. Men en arbejdsulykke i 1999 medfører drastiske ændringer i hans liv. Han falder ned fra et stillads og brækker ryggen. Efter ulykken skal Søren indstille sig på en tilværelse i den kørestol, der også spænder ben for karrieren som tømrer. Søren uddanner derfor til teknisk tegner – og får efterfølgende job i den private sektor.

Men Søren's problem er ligesom Mette, at hans ejerlejlighed ikke længere er egnet som bolig for ham. Lejligheden ligger på første sal, og det er ganske enkelt ikke muligt at installere en elevator. Kommunen kan ikke finde en anden egnet bolig og beslutter sig derfor i stedet at give støtte til køb af en ny ejerbolig.

Og det kan kommunen godt, for i modsætning til Mette modtager Søren ikke pension.

I DUKH ser vi lignende sager, hvor borgere, der modtager social pension, kommer i klemme, når det gælder støtte til ejerbolig.

Forklaringen

Men hvorfor er det egentligt således? Forklaringen fremgår ikke i lovens tekst eller anden forarbejde til lovgivningen. Der er heller ikke i vejledningen en henvisning til afgrænsninger til andre bestemmelser i lovgivningen. Så DUKHsen har forsøgt at grave dybere ned i spørgsmålet og finde baggrunden for denne personkredsafgrænsning i lovgivning

*Ifølge Serviceloven § 96 er det borgeren selv, der skal administrere ordningen med en hjælper – en omgave, der omfatter løn-, ferie- og pensionsspørgsmål

Vi har taget kontakt til Velfærdsministeriets handicapkontor og talt med fuldmægtig Tina Hansen. Hun oplyser, at en af hovedforklaringerne på denne skelnen i lovgivningen er historisk betinget. Det har tidligere været – og er fortsat langt hen ad vejen – sådan, at den gruppe af personer, der modtager social pension, skal have dækket deres behov for hjælpe gennem pensionslovgivningen. Årsagen til undtagelsen i Servicelovens § 116 for personer, der er bevilget en hjælperordning, er begrundet i det særlige aktivitetsniveau for denne persongruppe.

Tina Hansen oplyser videre, at selv om der er lavet flere åbninger mellem Pensionsloven og Serviceloven, sådan at personer med social pension kan få hjælp efter Serviceloven, med førtidspensionsreformen, hvor støtte i form af bistands- og plejetillægget nu skal ydes som støtte efter Servicelovens § 100 til nye førtidspensionister, så har man ikke ændret på Servicelovens § 116.

Tina Hansen oplyser endelig, at kommunen jævnfør § 54 stk. 2 i lov om almene boligbyggerier har mulighed for at anvise en bolig, som er indrettet til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Boligerne kan udlejes til personer med handicap og dennes sambo uanset alder. Dette fremgår af vejledning om botilbud mv. til voksne, vejledning nr. 4 til serviceloven.

I Mettes situation har hun altså ikke mulighed for at få støtte til køb af en anden ejerbolig som førtidspensionist, men kommunen kan benytte sig af sin anvisningsret og tilbyde Mette en lejebolig bygget i et almennyttigt boligbyggeri.


Serviceoven om Boligindretning
§ 116. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til indretning af bolig til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.

Stk. 2. I de ganske særlige tilfælde, hvor hjælp efter stk. 1 ikke er tilstrækkelig til at gøre boligen egnet som opholdssted, kan kommunalbestyrelsen yde hjælp til dækning af udgifter til anskaffelse af anden bolig til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det er en betingelse, at der ikke kan anvises anden bolig, som dækker den pågældendes behov.

Stk. 3. Personer, der modtager social pension, kan ikke få hjælp efter stk. 2, medmindre det drejer sig om personer, der har en hjælperordning efter § 96.

Mette bliver på denne måde kompenseret for sit handicap i boligmæssig henseende hvis der altså er en bolig ledig i den kommune hun bor i eller hun har frit valg til at søge en tilsvarende bolig i en anden kommune, men det kræver altså at der bliver en lejebolig ledig.

Ovenstående ændrer ikke på, at førtidspensionister, der ikke har en hjælperordning jævnfør Servicelovens § 96, og som har behov for anden bolig på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne er udelukket fra at få hjælp til at anskaffelse af en anden ejerbolig...

Kom vi nærmere en forklaring?.....
måske! 

**Dette fremgår af vejledning om botilbud mv. til voksne, vejledning nr. 4 til serviceloven.

SERVICELOVEN OM BOLIGINDRETNING

§ 116. KOMMUNALBESTYRELSEN SKAL YDE HJÆLP TIL INDRETNING AF BOLIG TIL PERSONER MED VARIGT NEDSAT FYSISK ELLER PSYKISK FUNKTIONSEVNE, NÅR INDRETNING ER NØDVENDIG FOR AT GØRE BOLIGEN EGNET SOM OPHOLDSSTED FOR DEN PÅGÆLDENDE.

STK. 2. I DE GANSKE SÆRLIGE TILFÆLDE, HVOR HJÆLP EFTER STK. 1 IKKE ER TILSTRÆKKELIG TIL AT GØRE BOLIGEN EGNET SOM OPHOLDSSTED, KAN KOMMUNALBESTYRELSEN YDE HJÆLP TIL DÆKNING AF UDGIFTER TIL ANSKAFFELSE AF ANDEN BOLIG TIL PERSONER MED BETYDELIG OG VARIGT NEDSAT FYSISK ELLER PSYKISK FUNKTIONSEVNE. DET ER EN BETINGELSE, AT DER IKKE KAN ANVISES ANDEN BOLIG, SOM DÆKKER DEN PÅGÆLDENDES BEHOV.

STK. 3. PERSONER, DER MODTAGER SOCIAL PENSION KAN IKKE FÅ HJÆLP EFTER STK. 2. MEDMINDRE DET DREJER SIG OM PERSONER, DER HAR EN HJÆLPEORDNING EFTER § 96.

Boligområdet - afgrænsning:

Merudgift eller boligændring?

Af konsulent Jesper Jarl & Helle Nygaard

Det er DUKHs erfaring, at nogle kommuner har problemer med at afgøre, hvorvidt en borgers udgift i forbindelse med et boligskifte skal bevilges som nødvendig merudgift efter Servicelovens § 41 eller 100 eller som en del af boligskiftet efter § 116. Artiklen giver med udgangspunkt i en række konkrete eksempler hjælp til at kaste lys over området.

Jens Jensen har på grund af sønnens handicap fået bevilget støtte til køb af ny ejerbolig. Den nye bolig er noget dyrere end hans gamle, og kommunen bevilger derfor et rente- og afdragsfrit lån, der svarer til forskellen i den offentlige ejendomsvurdering.

Efter en længere klagesag kommer Ankestyrelsen frem til, at ansøger har ret til at få et rente- og afdragsfrit lån i form af et engangsbeløb svarende til forskellen mellem ejendomsvurderingen på sin tidligere og nuværende ejerbolig, og at kommunen skal tage

Kompensationsprincippet og boligområdet

Ved skifte til ny og dyrere ejerbolig kan kommunen bevilge støtte til forskellen imellem de to. Men det er vigtigt at være opmærksom på, at kommunen som udgangspunkt kun kan bevilge støtte til forskellen i den offentlige ejendomsvurdering. Hvis boligen herudover medfører ekstra udgifter for borgeren, kan han eller hun søge om støtte til dette.

Men problemet for Jensen er, at hans nye bolig koster langt mere end den offentlige ejendomsvurdering. Jensen har derfor – selv med kommunens indledende støtte – stadig en markant højere husleje. Han søger derfor kommunen om hjælp til nedbringelse af restgælden, således at den månedlige ydelse svarer til den tidligere bolig.

Kommunen behandler ansøgningen efter Servicelovens § 41 om merudgifter og giver afslag på bevilling af et engangsbeløb til nedbringelse af restgælden.

Jens Jensen klager over kommunens afgørelse og henviser til, at kommunen i stedet skal bevilge hjælpen som en løbende ydelse i forbindelse med boligskiftet efter servicelovens § 116 stk. 2.

stilling til, hvorvidt ansøger herudover har en forøget boligudgift, hvortil der kan ydes løbende støtte efter 116, stk. 2.

Ankestyrelsen lægger vægt på, at det følger af Servicelovens bestemmelse om hjælp til boligskift sammenholdt med kompensationsprincippet, at ansøger skal kompenseres for de merudgifter, der følger af boligskiftet.

Ankestyrelsen lægger samtidig vægt på, at Socialministeriets bekendtgørelse om pant og tilbagebetalingspligt ikke indeholder hjemmel til at begrænse princippet om handicapkompensation.

Og endelig anfører Ankestyrelsen, at kommunen alene kan yde hjælp som lån for så vidt angår den del af hjælpen, som svarer til

forskellen mellem de offentlige vurderinger. Hjælp herudover bør ydes i form af en løbende støtte i henhold til § 116.

Når hjælpen fejlagtig bevilges efter 116

Omvendt kender vi også i DUKH eksempler, hvor kommunen bevilger støtte efter 116, stk. 2, der rettelig burde været givet efter merudgiftsbestemmelserne i § 41/100. En familie med en mindreårig søn med flere handicaps flytter på anbefaling af egen læge til en ny lejebolig. Den månedlige husleje i den nye bolig er dyrere end den gamle, så kommunen bevilger støtte efter § 116, stk. 2. Men heller ikke det er rigtigt – sagen skulle i stedet have været behandlet efter merudgiftsbestemmelserne.

Det fremgår af en sag, som Ankestyrelsen har behandlet. Kommunen havde bevilget hjælp efter Servicelovens § 116 stk. 2 til betaling af forskellen mellem den tidligere og nuværende husleje.

Her fandt Ankestyrelsen i sin afgørelse

"at en kommune har pligt til af egen drift at genoptage og ændre en tidligere afgørelse, hvorved en familie havde fået hjælp til dækning af udgifter til højere husleje i forbindelse med flytning til handicapvenlig almen bolig."*

Begrundelsen var, at der ikke var hjemmel til at yde de nævnte udgifter efter bestemmelsen om boligændringer.

Med andre ord skulle ansøgningen om hjælp til højere husleje være behandlet efter bestemmelserne om merudgifter og ikke en boligændring.

Hvad er boligændring – hvad er merudgift?

DUKH finder det væsentligt at hæfte sig ved, at der skelnes mellem anskaffelsesudgifterne og driftsudgifterne i forbindelse med boligskifte. ** Jævnfør vejledningens punkt 329 fremgår det, at anskaffelsesudgifter ydes efter servicelovens § 116 stk. 2 og driftsudgifter ydes som merudgifter efter Servicelovens § 41 (børn) og Servicelovens § 100 (voksne)

Dobbelthusleje og merudgifter

DUKH ser også eksempler, hvor kommunen fejlagtigt giver afslag på ansøgning om hjælp til dobbelt-husleje i forbindelse med skifte til en lejebolig. Et eksempel handler om en familie med en mindreårig datter med flere handicaps. Den nuværende bolig er ikke forenelig med datterens behov, og familien flytter derfor til en almen lejebolig. Forinden søger familien kommunen om økonomisk hjælp i forbindelse med, at de sidder med to huslejer. Kommunen giver afslag og begrundet det med, at merudgiftsbestemmelserne, som der er søgt efter, ikke giver mulighed for at give hjælp til dobbelt husleje.

Det fremgår af vejledning nr. 6 til serviceloven pkt. 334, at kommunen skal vurdere, om borgeren skal kompenseres for de merudgifter, der følger af de dobbelte boligudgifter jf. servicelovens § 41.

Ankestyrelsen har i en lignende sag SM C-11-05 afgjort, at der som led i boligskifte blev kompenseret for merudgifter til dobbelte boligudgifter - dog var kommunen efter en konkret vurdering berettiget til at fastsætte en tidsfrist med hensyn til, hvor lang tid kommunen skulle betale for de dobbelte boligudgifter.

Særligt er det vigtigt at holde fast i, at anskaffelsesudgifter til en anden bolig vedrører anskaffelse af en ejerbolig og dermed § 116 ***

Det er en god ide at holde sig for øje, om der er tale om boligskifte til en lejet bolig eller en ejet bolig. Eventuelle merudgifter til en lejet bolig skal bevilges efter merudgiftsbestemmelserne, mens merudgifter til en ejerbolig bevilges efter § 116.

fortsættes næste side

Noter

* SM C-41-04 -Ankestyrelsens afgørelse omhandlede SEL § 102, der svarer til § 116 i den nye servicelov per 1. januar 2007.

** Denne skelnen fremgår af det fremgå af det lov- og bemærkningsmateriale, der ligger til grund for Servicelovens bestemmelser.

*** jf. SM C-6-02

Eksempler på merudgifter efter § 41/100

- Ved skift fra en lejebolig til en anden og ved skift fra ejerbolig til lejebolig, som er betinget af et handicap dækkes en eventuel merudgift til husleje efter Servicelovens merudgiftsbestemmelser.
- Udgifter til indskud i ny (leje)bolig ydes ligeledes efter merudgiftsbestemmelserne.
- Eventuelle udgifter til dobbelt husførelse i en overgangsperiode skal ydes efter Servicelovens merudgiftsbestemmelser.
- Det samme gælder salgskostninger i forbindelse med afhændelse af tidligere bolig.
- Endelig skal eventuelle andre løbende boligudgifter til for eksempel varme, el og ejendomsskatter vurderes efter merudgiftsbestemmelserne. (Gælder også ved boligændringer)

Eksempler på boligændringer efter § 116 stk. 2

- Skifte fra ejerbolig til ejerbolig. Ved skift fra ejerbolig til ejerbolig gives hjælpen i form af et engangstilskud på forskellen i den offentlige ejendomsvurdering imellem din tidligere og nye bolig. Hvis det ikke er nok til at bringe den løbende boligudgift ned på samme niveau, så gives der supplerende hjælp efter Servicelovens §116, stk.2. som en løbende støtte ****

Hvis der i kommunerne hersker tvivl om dette sidste punkt, kan det muligvis hænge sammen med, at Socialministeriet tidligere har ment, at den løbende udgift skulle ydes efter merudgiftsbestemmelserne. Men det er vigtigt at være opmærksom på, at også den løbende udgift i forbindelse med skifte fra ejerbolig til ejerbolig skal bevilges efter 116, stk.2


Forskellen merudgift eller boligændring?

For borgeren har vidtrækkende konsekvenser, at kommunen får fat i den rigtige lovgivning. Hvis der er tale om en boligændring/skifte, så har kommunen ret til at tage pant for en eventuel værdiforøgelse, hvis boligændringen foretages i en ejerbolig og medfører en ikke ubetydelig værdiforøgelse. Pantet forfalder ved ejerskifte. Borgeren skal derfor betale en del af sit provenu ved salg af egen bolig til kommunen. Det skal borgeren ikke, hvis en ydelse er bevilget efter merudgiftsbestemmelserne.

Hvorfor går det galt – et bud

Det er DUKHs erfaring, at kommunerne ofte har organiseret sig på en måde, så afgørelser i et sagsforløb vedrørende boligskifte/ændring ligger i to forskellige forvaltningsområder.

Kompetencen til bevilling af merudgifter er placeret i handicapafdelingen eller børne- og ungeafdelingen, og kompetencen til at bevilge boligændringer / boligskifte er placeret i hjælpe-middelafsnittet eller en helt anden afdeling.

Da områderne er store lovområder og meget komplekse, sker det i sagsforløbet, at myndigheden mister fokus på helhedsvurderingen af borgerens situation. Derfor er det vigtigt, at man i kommunen husker på sin pligt til at rådgive og vejlede inden for sit eget område og henviser til den myndighed, der har kompetencen til sagsbehandling på tilgrænsende områder. 

Noter

**** Ifølge SM C 3-07

Let boligsagen:

Det komplekse hus

Af konsulent Jesper Jarl

Boligsager er noget af det mest komplekse arbejde på det sociale område. De fleste sager kræver kontakt til og involvering af mennesker, der ikke til daglig beskæftiger sig med sagsbehandling. Lange og tidskrævende forløb er (derfor) oftere normen end undtagelsen. Det giver uvished om sagen og medfører usikkerhed hos borgeren og belaster samarbejdet. I artiklen kigger vi på nogle af de ting, som kan gøre boligsager lange og komplekse og giver afslutningsvis nogle gode råd til, hvordan du letter forløbet

Det generelle problem med boligsager er, at de tager tid. Og det hænger sammen med, at kommunerne skal vurdere mange forskellige forhold og inddrage eksterne parter og koordinere komplekse sagsforløb.

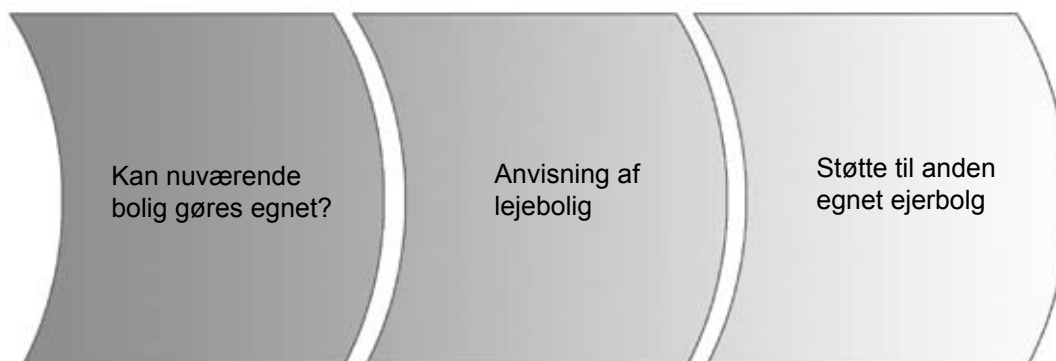
En boligsag kan falde i op til 3 faser. Trin 1 er, at kommunen først og fremmest skal vurdere, om den nuværende bolig ved hjælp af boligændringer kan gøres egnet.

nedsættelse betinger en hurtigere løsning, fordi han eller hun ikke eller kun med stort besvær kan fungere i den nuværende bolig.

Sagsforløbet i en boligsag

Når boligsager bliver komplicerede og lange, hænger det også sammen med, at der er mange forskellige områder, der skal spille sammen. Først skal der laves vurdering af nuværende bolig ved ergoterapeut og måske

Boligsagens tre faser*



Hvis det ikke kan lade sig gøre, så har kommunen ret til at forsøge at anvise en egnet lejebolig, før de endelig som tredje mulighed skal finde en anden egnet (ejer)bolig. En afgørende faktor her er naturligvis tiden. Hvor længe kan kommunen lade borgeren stå på venteliste til en egnet lejebolig, før den skal finde en anden egnet (ejer)bolig?. Der er ikke klare svar at hente i lovgivningen. Men man kan med udgangspunkt i en afgørelse fra Ankestyrelsen (SM C-56-03) sige, at kommunen ikke blot kan henvise til den generelle ventetid. Kommunen skal vurdere, om der er noget i den konkrete sag, som gør, at borgeren har et akut behov for at få en anden bolig. Der vil typisk være tale om, at borgerens funktions-

byggesagkyndig eller andre eksterne fagpersoner. De skal vurdere, om boligen kan gøres egnet og i så fald hvilke ændringer, der skal til. I den forbindelse er det en god idé at lave en såkaldt funktions- og aktivitetsanalyse – det vil sige en beskrivelse af de aktiviteter, som skal kunne udføres i det enkelte rum, og hvad det så medfører af krav til særlig indretning.

Det skal vurderes, hvilke krav borgerens funktionsniveau og eventuelle behov for at få hjælp af andre stiller til boligen. I forbindelse med vurderingen af borgerens nuværende bolig kan det være nødvendigt at inddrage andre parter. Det kan være, at kommunen skal

* Serviceloven § 116 og vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning, med videre punkt 280

vurdere boligens stand, jordbundforhold eller mange andre ting, der kræver kontakt til faglige kapaciteter udenfor det kommunale system. Hvis det så vurderes, at boligen kan gøres egnet, skal der indhentes tilbud og indgås aftaler med entreprenører og håndværkere om det konkrete arbejde, og dette skal koordineres. Herudover er der selve byggeforløbet, som også kan give anledning til problemer og forsinkelser.

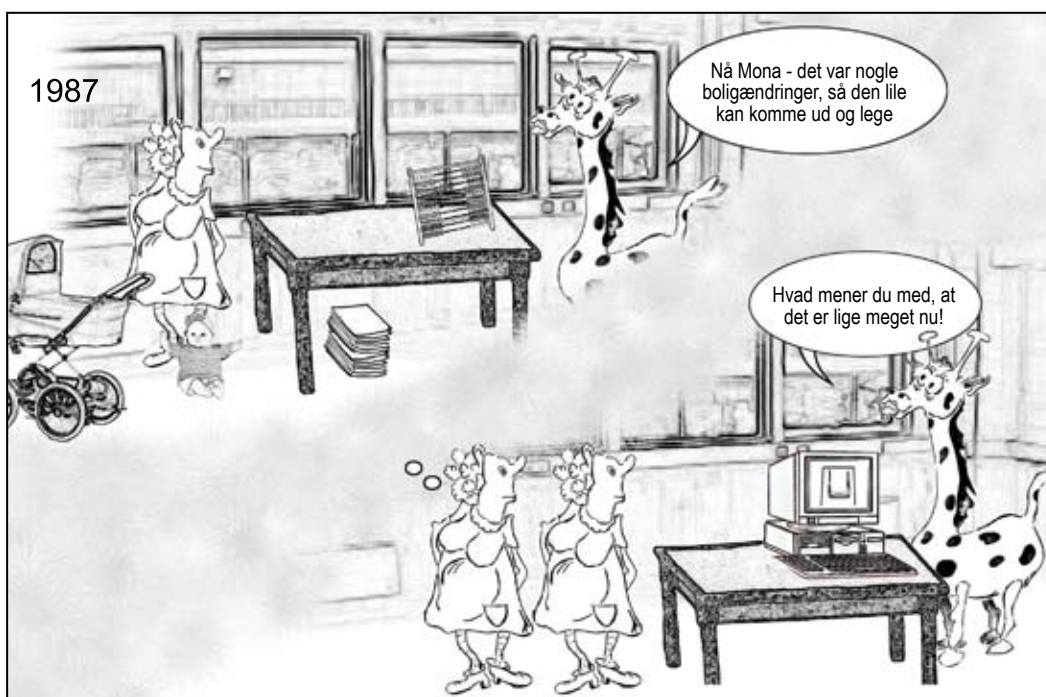
Hvis det derimod viser sig, at boligen ikke kan gøres egnet, kan der blive tale om kontakt til kommunens boliganvisning, og der kan være behov for, at den kommunale medarbejder hjælper borger med opskrivning på forskellige boligselskabers ventelister.

Hvis det så viser sig, at der ikke kan anvises anden bolig indenfor en rimelig tid, fordi borgeren har et akut behov, så bliver det rigtigt kompliceret. Kommunen skal beskrive de krav, som en ny bolig skal leve op til. Dette kan med fordel gøres med udgangspunkt i den føromtalte aktivitets- og funktionsanalyse. Dernæst skal der findes en bolig, der i så høj grad som muligt lever op til funktions- og aktivitetsanalysens krav, og som samtidig tager højde for borgerens langsigtede behov, især når der er tale om et barn eller ved fremadskridende sygdomme/handicaps.

I denne proces har den kommunale medarbejder kontakt til en masse både interne og eksterne samarbejdspartnere, der ikke nødvendigvis har viden om den sociale lovgivning. Det kan dreje sig om kontakt til ejendomsmægler vedrørende salg af nuværende bolig og køb af anden. Der kan også blive tale om kontakt til byggesagkyndig, som i samarbejde med kommunen skal vurdere potentielle boligens stand og muligheden for at indrette dem, så de opfylder borgerens behov på kort og lang sigt. Der kan blive tale om kontakt til bank eller kreditinstitut med henblik på udregning af lånemuligheder og indgåelse af lån.

Fortsættes næste side

Paragiraffen & Mona: Ekko fra fortiden



Nogle boligsager trækker så langt ud, at den ansøgte ydelse ved bevilling ikke længere er relevant for borgeren.

Paragiraffen & Mona: Den komplekse boligsag



Tekst og idé: ThC - tegninger Ditte K.

Der kan være mange parter involveret i en boligsag

Koordinationsproblemer

Resultatet bliver ofte særdeles lange og komplekse sagsforløb med mange forskellige involverede aktører, som skal koordineres i forhold til hinanden. De lange sagsforløb skaber usikkerhed hos borgeren. Hvad sker der sker, hvem gør hvad hvornår. Det tærer på de psykiske ressourcer, når man samtidigt skal have hverdagen til at fungere med en funktionnædsættelse i en uegnet bolig.

Gode råd til sagsbehandleren/kommunen:


- Kend og meld jeres sagsbehandlingstider ud (ifølge RSL §3 skal kommunen fastsætte generelle tidsfrister for, hvor lang tid sagsbehandlingen må vare på de enkelte lovområder)
- Brug tid i starten af en sag på forventningsafklaring med borgeren
- Brug tid på at forklare borgeren sagsgangen i en boligsag
- Brug jeres kollegers erfaringer deltag i erfa-grupper. Området er så komplekst, at det er vanskeligt at stå alene med som medarbejder.
- Meld lovens begrænsninger klart ud fra starten af.

Pant

Kommunen også vurdere, hvis borger har behov for et boligskitte eller en boligændring, om der skal tages pant. Er det tilfældet, skal der tages kontakt til en bank. Kommunen har ret til at tage pant, hvis der er givet hjælp til boligændring i en ejerbolig, og dette medfører en betydelig værdiforøgelse af ejendommen. Pantet skal i de tilfælde udgøre forskellen på ejendomsvurderingen før og efter, at boligændringen er foretaget. Pantet forfalder ved boligskitte. Dog kan pantet nedskrives over en periode på 20 år, hvis det må forventes, at værdien af boligændringen falder over tid. Der kan også tages pant ved boligskitte fra en ejerbolig til en anden. Også her tages der pant for forskelsværdien på de 2 boliger, som fastsættes på baggrund af den offentlige vurdering af ejendommene.

- Vær opmærksom på snitfladerne til anden lovgivning og informér borgeren om dette samt om konsekvenserne af, hvilken lovgivning det ansøgte bevilges efter.
- Aftaler om jævnlige møder og gensidig information kan være nyttigt. Vejled borgeren om muligheden for at have en bisidder med til møder med dig/kommunen.
- Tag referat af alle møder og bed borgeren om at godkende disse, så du er sikker på, at I har opfattet det samme.
- Skriv i det hele taget alt ned. For at undgå usikkerhed/uenighed med borgeren er det en god idé at give løbende aktindsigt.
- Giv skriftlige afgørelser med begrundelser og klagevejledning (gør det klart, når du træffer en afgørelse i forløbet og tydeliggør i det hele taget dine faglige vurderinger overfor borgeren).
- Vær opmærksom på at tage alle muligheder med ind i vurderingen.
- Vær opmærksom på at foretage konkrete individuelle vurderinger frem for at henvise til standarder.
- Sørg for, at sagen er grundigt belyst, inden der træffes afgørelse og informér borgeren om baggrunden for afgørelsen.

Og til borgeren:

- Spørg, hvornår du kan forvente en afgørelse.
- Spørg, hvad der skal ske før, der kan træffes en afgørelse (sagsgang)
- Bed om at få alle afgørelser skriftligt med begrundelse og klagevejledning
- Bed om at der tages referat af møder og om at se dem for godkendelse.
- Bed om løbende aktindsigt, så du kan se kommunens overvejelser.
- Spørg ind til lovgivningen og dine rettigheder.
- Spørg om konsekvenser af afgørelser på kort og lang sigt.
- Vær opmærksom på, om kommunen henviser til standarder og bed om, at der foretages en konkret, individuel vurdering.
- Bed om jævnlige møder med kommunen og/eller om jævnligt at blive informeret på anden vis.
- Vær opmærksom på og udnyt eventuelt din ret til at have en bisidder med til møder med kommunen. 



Kursustilbud i DUKH:

i samarbejde med **SERVICESTYRELSEN**

Børne- og Ungeområdet:

Støtte og indsatser til børn med fysisk og psykisk handicap

Få viden og overblik over problemstillinger og udfordringer samt regler indenfor området børn og unge med handicap

Indhold

Kurset giver dig:

- viden og overblik over livsvilkårene for disse børn og deres familier og de særlige udfordringer i arbejdet med familierne og regler om handicapkompenserende ydelser
- viden om reglerne for særlig støtte til børn og unge - med fokus på børn med handicap
- indsigt i DUKHs erfaringer fra enkeltsagsrådgivning om dilemmaer, som ofte opstår i sagsbehandlingen
- eksempler på konkrete arbejdsmetoder

Målgruppe

Målgruppen er sagsbehandlere eller socialrådgivere, der arbejder med børn og unge med psykiske eller fysiske funktionsnedsættelser. Kurset henvender sig både til ledere, myndighedssagbehandlere og socialrådgivere i dag- og døgnforanstaltninger for børn og unge med handicap.

Tid & Sted

Forår 2008

4.-5. marts 2008 i Aalborg

22.-23. april i Vejen

Efterår 2008

2. – 3. september 2008 i København

28. – 29. oktober 2008 i Odense

Mulighed for at rekvirere kurset

Derudover tilbyder DUKH i samarbejde med Servicestyrelsen dig muligheden for at rekvirere kurset gratis til din arbejdsplads.

Tilmelding COK - center for offentlig kompetenceudvikling

Kurset afholdes i samarbejde med Servicestyrelsen. For yderligere information kontakt fagansvarlig Vibeke Larsen, tlf.: 22 68 23 00, e-mail vibeke.larsen@dukh.dk eller tilmeld dig på <http://www.cok.dk/2006/side.asp?side=Kategorier.asp&kategori=3&id=9318>

Hjælp

Boligområdet - afgrænsning:

Hjælpemiddel eller boligændring?

Af konsulent Jesper Jarl

»Det er DUKHs erfaring, at der kan opstå usikkerhed omkring hvilken lovhjemmel, der skal benyttes, når fysisk handicappede har brug for forbedringer i hjemmet. Nogle boligændringer skal bevilges som hjælpemiddel andre som boligindretning. Men hvordan kender man lige forskel? For borgeren har det vidtrækkende økonomiske konsekvenser... «

middel eller boligær

Helle Jensen er ben-amputeret og opereret i begge skuldre. Hun er kørestolsbruger og kan gå op til fem meter med proteser. Hun har fået anvist en anden bolig, men problemet i den nye bolig er, at yderdøren er en tung branddør, som Helle kun kan åbne med besvær og med efterfølgende smerter i skuldrene. Hun søger derfor om en elektronisk døråbner.

Kommunen giver afslag efter Servicelovens bestemmelser om hjælpemidler.

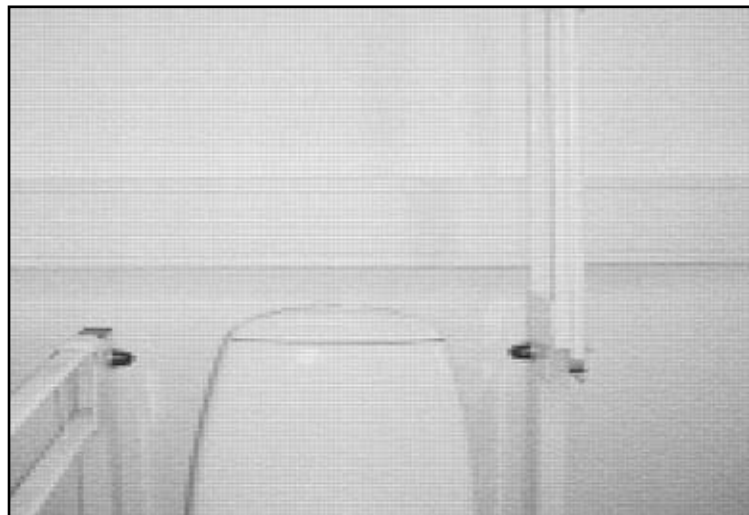
DUKH vurderer, at kommunen fejlagtigt har behandlet sagen efter hjælpemiddelbestemmelserne. Fejlagtigt – fordi der er tale om en mur- og nagelfast installation. Ankestyrelsen har i en lignende sag truffet afgørelse om, at en ansøgning om en elektrisk døråbner skal behandles efter reglerne om boligindretning. I den konkrete sag rådgiver DUKH derfor borger om eksistensen af denne afgørelse og opfordrer borgeren til at henvise til Ankestyrelsens afgørelse. Kommunen genvurderer sagen – nu efter bestemmelserne om boligindretning.

Hvad siger reglerne?

I ovennævnte sag var kommunen tilsyneladende ikke i tvivl om, at sagen skulle behandles som en sag om et hjælpemiddel. I vejledning om hjælpemidler, biler og boligindretning, pkt. 299 hedder det, at:

” Boligindretning vedrører mur - og nagelfaste genstande, hvorimod forskelligt tilbehør til boligindretning gives efter servicelovens §§ 112 og 113 om hjælpemidler og forbrugsgoder. Som boligindretning anses selve installationen og den genstand, som for eksempel fastgøres på en særlig måde i mur, loft, væg eller gulv, eller andre ændringer eller fastgørelse af genstande i en bolig, som hvis de fjernes – for eksempel i forbindelse med fraflytning – vil efterlade synlige og usædvanlige spor, der ikke er sammenlignelige med sædvanligvis forekommende reparationer i en bolig. ”


På denne baggrund mener DUKH ikke, at der kan være tvivl om, at den ansøgte døråbner



skal behandles som en boligindretning efter servicelovens §116, stk. 1 om boligændringer. Som eksempel på mur - og nagelfaste genstande omfattet af § 116, stk. 1, kan nævnes:

- Elevator.
- Trappelift.
- Loftlift.
- Toiletstøtter.
- Skinnesystem til flytning/højdejustering af håndvask.
- Højdejusterbare skinnesystemer til køkkenelementer.
- Større rampesystemer.
- Dør og vinduesautomatik.
- Bruseklapsæde.

Konsekvenserne for borgeren

For borgeren kan det have stor betydning, om der bliver bevilget efter den rigtige bestemmelse. Hvis der er tale om en boligændring, så har kommunen ifølge vejledning nr. 6 pkt. 315 til Serviceloven har ret til at tage pant for en eventuel værdiforøgelse, hvis boligændringen foretages i en ejerbolig og medfører en ikke ubetydelig værdiforøgelse. Pantet forfalder ved ejerskifte. Borgeren skal derfor betale en del af sit provenu ved salg af egen bolig til kommunen. Hvis kommunen derimod bevilger et hjælpemiddel, så er der tale om et udlån, der skal afleveres tilbage til kommunen, men altså uden, at der er et økonomisk mellemværende mellem borger og kommune. 

Hånd eller Robot? Rampe eller skubber?

Af center Alice Brun

Forleden fik jeg indblik i en for mig helt ny verden: robotternes. De fancy, de praktiske, de skræmmende og dem, som man slet ikke tænker på som robotter. Det var SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, der havde spurgt en professor fra Syddansk Universitet, om robotter kan afløse de varme hænder.

Det var vildt fascinerende. Tænk, at der her i lille Danmark går en professor og andre kreative mennesker rundt og opfinder bittesmå intelligente dimser, der kan anvendes i forebyggelse af fedme, genoptræning af hjertepatienter og sågar diagnosticering af børn med autisme. Og vel at mærke så det er sjovt og taler til alle små og store legebørn. Og samtidigt med at nogle af de varme hænder bliver aflastet og kan bruges til andre gøremål.

Det var fascinerende at tænke videre på, hvordan denne teknologi kan gøre det nemmere at leve med en funktionsnedsættelse. Tænk at have en bolig, der kompenserer for funktionsnedsættelsen med intelligent teknologi! Vi udskifter rask væk mobiltelefoner og computere på grund af den enormt hurtige teknologiske udvikling, og hvorfor skulle denne udvikling ikke komme boligindretningen til gode?

Derfor blev dette indledningen på min artikel, selvom jeg egentlig havde tænkt mig at starte med noget mere prosaisk og gammel teknologi som ramper, hæve-sænkeborde og automatiske døråbnere.

Ikke fordi jeg har forstand på den slags teknologi heller, men fordi det forekommer mig, at indretning af boligen og brug af hjælpemidler somme tider betragtes lidt snævert.

Det er vel efterhånden noget floskelagtigt at pege på, at borgeren har ét liv, medens den hjælp, borgeren skal have er fordelt på mange offentlige kontorer og endnu flere forskellige ydelser. Men floskel eller ej, sandt er det.

I selve boligsagen er der mange aktører og flere typer ydelser, og omkostningerne kan være fordelt på forskellige kasser. Ser man på den handicappedes samlede livssituation indgår der ofte endnu flere ydelser, og ydelserne kan i nogle tilfælde substituere hinanden. Boligindretning, hjælpemidler, dækning af merudgifter og praktisk bistand kan løse nogle af de samme problemer, det gælder blot om at finde den mest relevante indsats.

I det relativistiske handicapbegreb taler man om, at mennesker har funktionsnedsættelser, men at det er omgivelserne, der afgør, om der bliver tale om et egentligt handicap med de begrænsninger, der følger heraf. Omgivelserne kan være indrettet, så de kompenserer for funktionsnedsættelsen, der dermed fører til færre begrænsninger i livsførelsen. Det gælder også boligen.

Et udgangspunkt for at gøre en bolig handicapegnet kan være spørgsmålet: hvad skal der til for at gøre dette menneske mest muligt

selvhjulpent?

Et andet kan være: hvad kan vi nøjes med at gøre for, at dette menneske kan leve i huset? Begge udgangspunkter er i overensstemmelse med lovgivningen, så kommunen med loven i hånd kan tildele såvel en begrænset som en omfattende løsning.


Med teknologi er det muligt at kompensere for en række fysiske begrænsninger, som ellers vil skulle kompenseres af en eller flere menneskehænder. Hvis manglen på "varme hænder" gør det relevant at få frigjort ressourcer hos forældrene, ægtefællen eller den ansatte hjælper til andre formål kunne det måske betale sig at investere mere i både lav- og højteknologi til boligen.

Det kan handle om, at

- logistikken i de enkelte aktiviteter i boligen er tænkt igennem, så den funktionshæmmede kan klare sig igennem alle funktioner fra start til slut
- alle niveauforskelle er udlignet. og boligen er rummelig, så den funktionshæmmede selv kan bevæge sig rundt overalt
- rummene er placeret hensigtsmæssigt i forhold til hinanden
- alle husholdningsmaskiner, legetøj og diverse remedier er placeret i tilgængelig højde og er nemme at betjene

- døre og vinduer kan åbnes og lukkes, gardiner trækkes for og fra, lys, fjernsyn, musikanlæg og computer tændes og slukkes med omverdenskontrol
- der er installeret kommunikationsteknologi, der sikrer effektiv kommunikation mellem den funktionshæmmede og omgivelserne
- boligens indretning understøtter at den funktionshæmmede vedligeholder og om muligt udvikler sine kompetencer
-og om brug af den robotteknologi, som jeg ikke har viden eller fantasi til at forestille mig.

Selv uden gevinst i form af sparede lønnede hænder kan der være fordele. Vi vil gerne være noget, kunne noget og have kontrol over eget liv. Det giver selvrespekt og er motiverende, at man som funktionshæmmed kan reducere sin afhængighed af andre.

Empowerment er et begreb, man kunne forestille sig vil få endnu større gennemslagskraft i de kommende generationer, og i den sammenhæng er teknologien et nyttigt hjælpemiddel - i en god balance med de varme hænder og kompetente hoveder. 

Yderligere oplysninger

Professor og robotforsker Henrik Hautop Lund
Mærsk Mc-Kinney Møller Institutet, Syddansk Universitet www.sdu.dk
Flere oplysninger, søg på f.eks.:
Center for Playware
Robocluster

Hjælpemiddelanstalt www.hmi.dk

Læs om forskning og afprøvning.
Forskningsredegørelsen "Forskning på området hjælpemidler og boligændring" giver på side 12-14 en meget præcis beskrivelse af hjælpemidlers og boligændringers betydning.
Søg i Hjælpemiddeldatabasen.

SFI www.sfi.dk

Læs om forskning på det sociale område

Kursustilbud i DUKH: i samarbejde med Fagkurser

Tabt arbejdsfortjeneste – veje og vildveje (SEL § 42)

Grundlæggende undervisning i tabt arbejdsfortjeneste (SEL § 42) baseret på DUKHs praksiserfaring

Det kan være svært at foretage skøn og individuelle vurderinger efter §42. Du skal tage stilling til, hvorvidt familien er berettiget til hjælpen afhængigt af både barnets funktion og familiens livssituation. Hvad skal timetallet evt. være, og hvad er beregningsgrundlaget? Hvilke overvejelser skal du foretage sammen med familien? Hvilke konsekvenser kan det have at modtage TA? Hvilke alternativer kan der evt. være? Hvilke særlige problemstillinger skal du være opmærksom på at yde rådgivning om? Hvordan får du tydeliggjort begrundelserne for din afgørelse, så familien forstår baggrunden? På dette kursus giver vi dig hjælp til de mange overvejelser:

- De grundlæggende principper i bestemmelsen, herunder kompensationsprincippet.
- Rådgivning til forældrene – før – under og efter.
- Rådgivning i forhold til konkrete situationer. Eksempler fra DUKHs enkeltsagsrådgivning
- Afgrænsning til andre områder/muligheder og konsekvenser
- Redskaber til at lave en god begrundelse: Hvad taler for – hvad taler imod bevilling i forhold til betingelserne? – Hvad blev udslagsgivende?

Vi vil bruge oplæg, praktiske øvelser og dialog, hvor vi både diskuterer dine problemstillinger fra praksis og drager nytte af dine egne erfaringer med servicelovens § 42.

Tid & sted

Scandic Hotel i Roskilde 3. april 2008, 9-16
Hotel Park Inn i Vejle 1. april 2008, 9-16

Underviser: Lone Hesselbæk & Vibeke Larsen
Pris: 1895,- plus moms

Genoptræning og vedligeholdelsestræning

Behov for træning? Deltag i vores kursus om genoptræning og vedligeholdelsestræning

Når du arbejder med genoptræning eller vedligeholdelsestræning, er det et sæt omfattende regler fra både sundhedsloven og serviceloven, du skal kende til. Der er kommet mange ændringer og nye forventes også i 2008. Med udgangspunkt i lovgivningen og DUKH's erfaringer fra enkeltsagsrådgivningen sætter vi fokus på træningsområdet, således at en sammenhængende træningsindsats bliver til gavn for både borgeren og myndighederne. Vi kommer ind på:

- Hvad siger reglerne om genoptræning og vedligeholdelsestræning efter sundhedsloven og serviceloven?
- Genoptræningsplanen, et redskab til en sammenhængende genoptræningsindsats for borgeren
- Kommunens forpligtelser på genoptræningsområdet
- Hvorledes sikres rigtige afgørelse i forhold til vedligeholdelsestræning?
- Reglerne for vederlagsfri fysioterapi i en brydningstid
- Klageadgang på området
- Særlige fokuspunkter på området ift retssikkerheden
- Behandlingsredskaber og hjælpemidler

Dagen kommer til at bestå af både oplæg og dialog. Du kan stille spørgsmål og få glæde af andres erfaringer

Tid & sted

Scandic Hotel i Roskilde 23. april 2008, kl. 9-16
Hotel Park Inn i Vejle 21. april 2008, kl. 9-16

Underviser: Britta Christensen & Christiane Kristensen
Pris: 1895,- plus moms

Kurserne udbydes af DUKH i samarbejde med Fagkurser.

Kontakt Per Windfeld-Hellsten fra Fagkurser for tilmelding. Læs mere om Fagkurser på www.fagkurser.dk.

Hvis du ønsker yderligere oplysninger, er du også velkommen til at kontakte DUKHs informationsmedarbejder Thomas Christensen

Kontaktoplysninger

Fagkurser

Per Windfeld-Hellsten

Telefon: 4919 0090

Telefax: 4919 0590

Mobil: 2424 4241

Email: pwh@fagkurser.dk

Thomas Christensen

Telefon 76 30 1930

Telefax 7554 2669

Mobil 2268 1047

Email: thomas.christensen@dukh.dk

Kursustilbud i DUKH: i samarbejde med Fagkurser

Boligændringer og boligsift

Få del i DUKHs viden, når det gælder boligændringer og boligsift

Der er sket mange ændringer inden for området, så arbejder du med bevilling af boligindretning efter Lov om Social Service § 116, så kan du på dette kursus komme godt rundt om alle de relevante emner. Vi kommer ind på:

- Sagsgang i en typisk boligsag
- Personkreds, boligbegrebet og formålet med servicelovens § 116.
- Reglerne om reetablering ved forskellige boligtyper (ejerbolig, andelsbolig og lejebolig)
- Reglerne om panttagning for boligændringer og ved boligsift.
- Snitflader til andre bestemmelser i serviceloven (Merudgifter og hjælpemidler) Hvad skal bevilges efter hvilke regler?
- Gennemgang og diskussion af de forvaltningsjuridiske problemer som vi ser hyppigst i DUKH
- Gennemgang og diskussion af de problemer vedrørende den "materielle lov", som vi hyppigst ser i DUKH.
- Sager og spørgsmål etc.

Tid & sted

Scandic Hotel i Roskilde 6. maj 2008, kl. 9-16
Hotel Park Inn i Vejle 8. maj 2008, kl. 9-16

Underviser: Jesper Jarl, DUKH.
Pris: 1895.- plus moms

Kurserne udbydes af DUKH i samarbejde med Fagkurser.

Kontakt Per Windfeld-Hellsten fra Fagkurser for tilmelding. Læs mere om Fagkurser på www.fagkurser.dk.

Hvis du ønsker yderligere oplysninger, er du også velkommen til at kontakte DUKHs informationsmedarbejder Thomas Christensen

Kontaktoplysninger

Fagkurser

Per Windfeld-Hellsten

Telefon: 4919 0090

Telefax: 4919 0590

Mobil: 2424 4241

Email: pwh@fagkurser.dk

Thomas Christensen

Telefon 76 30 1930

Telefax 7554 2669

Mobil 2268 1047

Email: thomas.christensen@dukh.dk

Glædelig jul og godt nytår!

Få DUKHsen i din indbakke

Tilmeld dig på www.dukh.dk eller fax os dit navn og e-mail

Udfyld og fax denne side til DUKH på 75 54 26 69 eller send en mail til thomas.christensen@dukhdk

Sæt kryds Ja tak jeg ønsker at modtage DUKHsen

Navn _____

E-mailadresse _____

Evt. kommune - organisation - forening _____

Vi behandler alle oplysninger med fortrolighed, og vi videreformidler ikke e-mailadresser til andre.

DUKHsen - temahæfte udgivet af

DUKH
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
Tlf. 7630 1930

Redaktion og kontaktperson
Informationsmedarbejder Thomas Christensen
thomas.christensen@dukhdk
Dir. tlf.: 22 68 10 47